

Open Venster

Kerkblad Protestantse Gemeente Brielle

Thema: duurzaamheid

Voor wie steekt u een kaarsje op?

Slotakkoord Culturele Commissie

Vrijwilligers getrakteerd op
gezellige avond met cabaret

Leerhuisavond: Wat maakt
het leven de moeite waard?

Geen tijd voor een vrouw

Duurzaamheid

Aan het begin van de Bijbel staan twee scheppingsverhalen. Ik vind dat fascinerende verhalen. Het zijn verhalen die ons iets willen vertellen over de bedoeling die God met de wereld heeft. Het eerste scheppingsverhaal vertelt dat God de wereld in zes dagen schept en op de zevende dag rust hij uit. Het tweede scheppingsverhaal begint in Genesis 2: 4, een heel ander verhaal dat vertelt over een tuin die God maakte, in het oosten, in het land Eden. De hof van Eden. Het paradijs noemen wij die tuin meestal, maar dat woord komt in het Bijbelverhaal niet voor. Met het thema duurzaamheid focus ik op het tweede verhaal.

Het wordt het verhaal van Adam en Eva. God maakt de paradijs-tuin, hij maakt de mens en hij brengt de mens naar die tuin. In die tuin gaat vervolgens van alles gebeuren. God laat er bijvoorbeeld bomen groeien, mooie bomen met lekkere vruchten. Daar kan de mens van eten. Van één bijzondere boom mag de mens niet eten. Daarna wordt nog verteld dat God het geen goed idee vindt dat de mens alleen is. Allerlei dieren worden geschapen. Dat is misschien leuk voor die ene mens, Adam, maar een echte partner vindt hij pas als God een partner maakt, Eva. Dan gaat het verder in hoofdstuk drie, met de slang en de vrucht van de boom waarvan ze niet mogen eten. Ze eten toch van die vrucht en de harmonie die er was wordt verbroken. Het paradijs is geen paradijs meer en ze moeten de tuin uit, de harde werkelijkheid van alledag in met bloed, zweet en tranen. Zo vertelt het oude Israël het verhaal van het begin in het tweede scheppingsverhaal.

Volgens mij wil dat tweede scheppingsverhaal iets vertellen over de bedoeling van ons mensen in deze wereld. Dan staat daar het zinnetje: "God, de Heer, had de mens dus naar de tuin van Eden gebracht om die te bewerken en te onderhouden." Vaak kom je de gedachte tegen dat de wereld om ons heen er is voor ons en dat wij de natuur en alle natuurlijke hulpbronnen kunnen gebruiken voor onszelf. We zien om ons heen dat sommige grondstoffen erdoorheen gejaagd worden alsof ze onuitputtelijk zijn. We zien de aarde om ons heen vervuilen en versralen door de manier waarop wij mensen met de aarde omgaan. Om maar wat te noemen: dier- en plantensoorten sterven uit, in de oceanen ontstaat een soep van plastic afval dat we zomaar dumpen, we vervuilen de lucht, de aarde warmt op en de zeespiegel stijgt. Is dat bewerken en onderhouden? Ik vrees van niet. Bewerken betekent volgens mij dat het goed is dat wij mensen aan de slag gaan met alles wat de aarde geeft, maar onderhouden betekent ook dat je er goed voor moet zorgen, dat je zorgt dat de aarde goed zal blijven functioneren. Dat betekent ook dat je de aarde niet moet overvragen, overbelasten, uitbuiten. Zoals je met een fiets omgaat, die gebruik je, en misschien gebruik je die wel veel, maar je bent er tegelijk zuinig op. Je gaat er goed mee om, je geeft de fiets op tijd zijn onderhoud, banden oppompen, nieuwe banden als het nodig is, ketting smeren, noem maar op. Zo kun je er lang mee doen. Of je gaat slordig om met je fiets, stapelt veel te zware lading achterop, smeert je ketting nooit, hobbelt van een trapje af als dat zo uitkomt. Die fiets is binnen de kortste keren afgeschreven. God heeft ons mensen hier op aarde geplaatst om die te bewerken én te onderhouden, zodat we zuinig

zijn op de aarde en die kunnen doorgeven aan onze kinderen en kleinkinderen. Dat is het eerste wat ik hoor over duurzaamheid in het tweede scheppingsverhaal.

Het tweede heeft te maken met die bijzondere boom in die tuin, de boom van goed en kwaad, de boom waarvan de mens niet mag eten maar waarvan hij toch eet. Eerst is alles goed, de mens weet niet beter, maar zo is de werkelijkheid niet. De werkelijkheid is dat de mens kiezen kan en kiezen moet. Als de mens van die ene boom eet, is er goed en kwaad, de mens heeft weet van het goede, en ook van het kwade. Dat betekent dus dat de mens kan kiezen uit het goede en het kwade.

Als we het hebben over duurzaamheid en omgaan met de natuur, over ons omgaan met Gods schepping, dan kunnen wij het goede kiezen en het kwade. Soms hoor ik mensen wel eens zeggen: Wat kan ik er nou aan doen? Dat geeft aan dat mensen zich dan niet bewust zijn dat ze kunnen kiezen, het goede of het kwade. Niet kiezen is vaak ook een keuze. Uit gemakzucht of onwetendheid. Kies het goede. Kies voor Gods goede schepping. En kijk eens bij jezelf wat jij er zelf aan kunt doen om Gods schepping te bewerken én te onderhouden.

(cartoon Willeke Brouwer, met een knipooeg naar de Sint-Catharijnekerk en de dominee)

Wees geprezen, bron en schenker

Liederen met het thema duurzaamheid kent het Liedboek niet, wel liederen onder het thema Schepping. In verschillende Psalmen wordt de schepping bezongen als het werk van God. Al snel komt het zonnelied van Franciscus van Assisi bovendrijven. Pieter Endedijk schrijft over Lied 742:

'Aan Franciscus van Assisi (1181/82-1226) wordt het beroemde 'Zonnelied', een loflied op de schepping toegeschreven. Een nieuwe bewerking van dit Zonnelied heeft in het Liedboek een plaats gekregen om te zingen als er scheppingsthema's aan de orde zijn of op of rond 4 oktober, de gedenkdag van Franciscus (Dierendag!).

Ook in het Liedboek voor de kerken was een bewerking van dat lied opgenomen (gezang 400), maar dat was zo breedsprakig dat het niet in zijn geheel kon worden gezongen en juist dat geheel

maakt het zo aantrekkelijk. Daarom gaf de liedboekredactie aan Maarten Das (*1980) de opdracht een nieuwe tekst te schrijven. Hij ontdekte in de Italiaanse tekst een duidelijke beweging van hoog naar laag en dat heeft hij vastgehouden in de hoekstrofen (1 en 8): 'Ik buig mijn hoofd en hef mijn handen / met al wat adem heeft.' De Schepper wordt toegezongen als 'bron en schenker'. In de strofen 2 tot en met 7 worden in navolging van Franciscus de elementen als broeder en zuster aangesproken. Aangezien de hoekstrofen en middenstrofen een verschillend metrum hebben, heeft componist Berry van Berkum (*1960) twee verschillende melodieën geschreven. Ook in de middenstrofen zitten kleine varianten in het aantal lettergrepen, daarom is in het Liedboek bij elke strofe de melodie afgedrukt.' (www.liedboekcompendium.nl)

1
Wees geprezen, bron en schenker,
om uw lied in al wat leeft.
Ik buig mijn hoofd en hef mijn handen
met al wat adem heeft.

2
Ik zing voor U en broeder zon,
tevoorschijn tredend uit de nacht,
luister van de nieuwe morgen,
beeld van U, zo lang verwacht.

3
Ik zing voor U en zuster maan
en alle sterren om haar heen,
voor broeder wind die alle wolken
één voor één voorbij laat gaan.

4
Ik zing voor U en zuster water,
die de diepste dalen drenkt
en stoere, sterke broeder vuur,
die nachtenlang verlichting schenkt.

5
Ik zing voor U en moeder aarde,
die elk gewas een bodem geeft
om zijn wortels uit te strekken,
vruchtbaar land voor al wat leeft.

6
Ik zing voor elk die draagt in vrede
huiver, tranen, bloed en zweet.
U zult hen kronen met nieuw leven
omdat U geen mens vergeet

7
Ik zing voor U en zuster dood,
die mij een leven lang omarmt.
Zij zal mijn laatste adem dragen
tot waar U bent en mij verwarmt.

8
Wees geprezen, bron en schenker,
om uw lied in al wat leeft.
Ik buig mijn hoofd en hef mijn handen
met al wat adem heeft.

Voor wie steekt u een kaarsje op?

Op woensdag 2 november, Allerzielen, is de Sint-Catharijnekerk geopend. Wereldwijd worden op deze dag overledenen herdacht.

Het simpel aansteken van een kaarsje is een ritueel dat je kort na een overlijden, maar ook jaren later, weer terugbrengt bij diegene die er niet meer is.

Voor iedereen, gelovigen en niet-gelovigen stelt de Protestantse Gemeente Brielle de Sint-Catharijnekerk open om stil te staan bij hen die ons ontvielen.

De kerk is geopend van 14.00 tot 19.00 uur. U kunt een kaarsje branden of gewoon stil zijn.

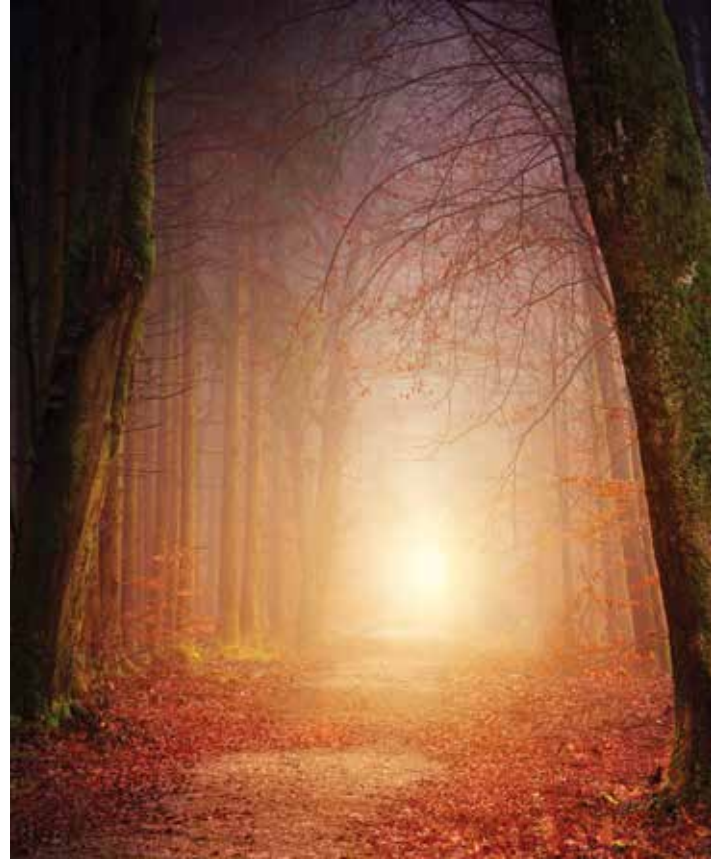
Voor wie steekt u een kaarsje op?

Herfst

De dagen worden korter, de avonden langer. De gezellige momenten liggen in het verschiep, de lichtjes aan, tijd voor een puzzel, spelletjes of een goed boek, je mag dit zelf invullen. Het is ook tijd voor vergaderen, plannen maken in het kerkenwerk. Het is niet echt leuk in het donker te moeten fietsen maar je gaat nooit alleen. Er is altijd één die met je mee gaat, met je mee denkt en die je inspiratie geeft om dit mooie werk te kunnen doen. Dat de avonden langer worden is voor onze oudere alleengaanden minder leuk want de wereld wordt in het donker kleiner. Daardoor voelen zij zich sneller buitengesloten. Laten we daar met elkaar een oogje op houden, een kaartje, een telefoontje geeft al verlichting in een donkere avond, een bezoekje doet wonderen. Een taak voor ons allemaal, schepselen van dit heelal met elkaar verbonden in en om de Sint-Catharijnekerk. En dan onze jeugd, zij zijn het seizoen gestart afgelopen zaterdag met een gezellige avond en nacht in de kerk. Een rondleiding naar de toren en een escaperoomspel met elkaar, ga dan nog maar eens rustig slapen in je slaapzak onder de kansel, mij niet gezien. Dit alles is gelukt onder de bezielende leiding van de jeugdouderling en haar onmisbare helpers; de volgende morgen zaten zij fris en fruitig in de kerk. Zo zijn we het nieuwe seizoen herfst 2022 ingegaan met alle prachtige projecten zoals de komende najaarsmarkt. Laten we dit met en voor elkaar doen en genieten van wat er komt deze herfst. Geniet ook van deze mooie herfstdagen, je krijgt ze zomaar zonder er om te vragen. Maak een wandeling, pak de fiets, of kijk uit je raam, dan zie je toch al iets van de herfst.

Kom naar de Najaarsmarkt op 26 november

Zoals in het vorige kerkblad al aangekondigd hierbij meer informatie over de Najaarsmarkt van de Crea-doe-dames op zaterdag 26 november. Vorig jaar werd deze in oktober gehouden in de kerk. Dit jaar gaan wij weer naar de Sjoel met de Najaarsmarkt van 10.00 tot 16.00 uur.

Er is weer van alles te koop. Handwerken, sieraden, jam, boeken, kaarten, te veel om op te noemen.

Omdat het dan al naar de feestmaand december gaat, worden er ook kerstkransen gemaakt. En natuurlijk is er weer aan een mooie quilt voor onder kerstboom gewerkt waarvoor men zich kan inschrijven.

Mocht u een steentje willen bijdragen door iets lekkers te bakken voor de verkoop op deze dag, geef u dan op bij Tony Schram (wim.tony.schram@gmail.com of Grace van der Elst (elst1957@gmail.com).

De opbrengst is als vanouds bestemd voor de Sint-Catharijnekerk.

Noteert u alvast de Crea-doe-najaarsmarkt

op zaterdag 26 november?

Wij zien u dan graag!

U hoort weer van ons in het volgende kerkblad.

Van de diaconie

Dank

De diaconie is blij met de royale inzameling voor diverse doelen, aan de uitgang van de Eredienst en ook voor uw overmaking per bank, hiervoor onze hartelijke dank.

Toelichting bij collecten

Wanneer u één van de beoogde collectiedoelen in het bijzonder wilt steunen, kunt u een storting doen op bankrekening NL32 RABO 0365 4804 44 t.n.v. Diaconie Protestantse gemeente Brielle, onder vermelding van het specifieke doel van uw keuze.

Werelddiaconaat Pakistan

9 oktober

Op het Pakistaanse platteland werken veel landloze boeren als dagloner. Elke dag moeten ze opnieuw werk zien te vinden. Ze verdienen te weinig om hun familie te onderhouden. Kerk in Actie helpt hen met een training en startkapitaal om een onderneming te starten in bijvoorbeeld de verkoop van groenten of melk, of in het repareren van fietsen of mobiele telefoons. Boeren die wel een stukje land hebben, krijgen begeleiding om hun opbrengst te verbeteren en hun inkomen te verhogen.

Framan Manzoor, vader van drie kinderen, heeft samen met zijn vrouw een klein stukje grond. Toch stond het water hen de afgelopen jaren aan de lippen. De opbrengsten liepen terug, maar de kosten stegen door het gebruik van bestrijdingsmiddelen en door de huur van een irrigatie-installatie en tractor. Noad, de lokale partnerorganisatie van Kerk in Actie, leert Framan en andere boeren alternatieve landbouwmethoden aan, waarbij de bodem niet uitgeput raakt en de opbrengsten weer stijgen. Framans land levert nu zoveel op dat hij niet alleen zijn gezin kan onderhouden, maar zelfs groente kan verkopen.

Zending Indonesië

16 oktober

Op het Indonesische eiland Java wonen veel boerengezinnen die nauwelijks kunnen rondkomen. Met steun van Kerk in Actie helpt de Javaanse kerk hen om duurzaam te ondernemen en coöperaties op te zetten. Tijdens trainingen worden christelijke waarden en normen gekoppeld aan het bedrijven van land-

bouw. Door de coöperaties raken boeren minder afhankelijk van tussenhandelaren en krijgen ze een hogere prijs voor hun producten. Het project is zo succesvol dat dit project wordt uitgebreid tot in Midden-Sulawesi.

Vandaag is het Wereldvoedseldag. Daarom collecteren we voor betere leefomstandigheden voor boeren in Indonesië.

Algemene doelen en (nood)acties

Zondag 23 oktober

Deze zondag wordt gecollecteerd voor de algemene doelen en bijzondere (nood)acties waarbij de hulp van uw diaconaat wordt gevraagd.

Brielse Voedselbank

30 oktober

Ook de Voedselbank te Brielle verruimt de norm voor het verkrijgen van een voedselpakket. Met deze maatregel wordt ingespeeld op de stijgende kosten van levensonderhoud, waardoor meer huishoudens in geldproblemen komen. De Voedselbank kijkt naar de inkomsten van huishoudens en de hoogte van de vaste lasten. Het bedrag dat na aftrek van de vaste lasten overblijft voor onder meer voeding en kleding bepaalt of iemand wel of niet in aanmerking komt voor voedselpakketten.

Nu is het bijvoorbeeld nog zo dat een alleenstaande ouder met twee kinderen die na aftrek van de vaste lasten minder dan 450 euro overhoudt, welkom is bij de Voedselbank. Dat bedrag wordt opgetrokken naar 520 euro. Voor een alleenstaande gaat het normbedrag van 250 naar 300 euro. De Brielse Voedselbank hoopt op uw ruimhartige steun om voedsel

een en ander in te kunnen kopen en het tekort in gezinnen aan te vullen om vers en lang houdbaar eten uit te reiken.

Zending Zambia

6 november

In Zambia groeit de kerk. Goed opgeleide predikanten zijn hard nodig. De theologische faculteit aan de Justo Mwale University in Lusaka biedt kwalitatief goed theologisch onderwijs. Thijs en Marike Blok zijn als theologiedocenten door Kerk in Actie naar deze universiteit uitgezonden.

De predikanten die zij, samen met hun Zambiaanse collega's, opleiden leveren een waardevolle bijdrage aan kerk en samenleving. In de opleiding is ook aandacht voor praktische onderwerpen zoals hiv/aids, man-vrouwvraagstukken, mensenrechten, politiek, voedselveiligheid en klimaatverandering.

Werelddiaconaat Golfstaten

13 november

In de Golfstaten werken miljoenen arbeidsmigranten. Ze maken lange werkdagen onder erbarmelijke omstandigheden om geld te verdienen voor hun familie ver weg.

Veel van deze arbeidsmigranten zijn christen en willen graag meer weten over de Bijbel, maar kunnen zelf niet lezen. Het Bijbelgenootschap in de Golfstaten traint voorgangers in storytelling: een vertelmethodede waarbij Bijbelverhalen mondeling worden doorgegeven. De eeuwenoude verhalen komen zo tot leven en krijgen betekenis in het leven van de arbeidsmigranten. De Bijbel geeft moed en kracht.

Nieuws uit de gemeente

Wij gedenken Elisabeth Walraad

Op 7 september is zij overleden op de leeftijd van 97 jaar. Bep Walraad werd op 20 februari 1925 in Rotterdam Delfshaven geboren. In Rotterdam maakte ze de oorlog mee. Ze was de oudste in het gezin waarin vijf kinderen werden geboren. Toen ze zeven jaar was overleed haar twee jaar jongere zusje. Dat was een groot verdriet dat altijd bij Bep is gebleven. Tot mei 1945 hield ze een dagboek bij, waarin ze vertelt over de mooie dingen van het leven, maar ook over alle narigheid en honger die de oorlogsjaren opleverden. Bij de uitvaart van Bep heeft haar broer daaruit een aantal fragmenten voorgelezen. Tot haar zestigste heeft ze gewerkt bij verschillende werkgevers: als koffiejuffrouw op het hoofdbureau van politie, bij de luchtmachtstaf in Den Haag, bij de facilitaire dienst van de TH in Delft en als receptiöniste-telefoniste bij een computercentrum in Rotterdam. Ze is ongetrouwd gebleven en bij haar ouders blijven wonen. Toen ze stopte met werken, verhuisde ze met haar ouders naar Brielle en kwam ze naast haar broer te wonen, aan het Maarland. Niet lang na de verhuizing overleden haar ouders en moest ze alleen verder. In Brielle heeft ze met plezier gewoond. Veel contact had ze met haar familie: broers, zus, nichten en neven. Daar genoot ze van. Haar nichtjes en neefjes waren haar alles. Tante Bep was een begrip in de familie. Vrijwilligerstaken heeft ze opgepakt. Een tijd is ze diaken geweest in de Catharijnekkerk. De laatste jaren verbleef ze in het Catharina Gasthuis. Daar is ze op woensdag 7 september overleden.

Op dinsdag 13 september is haar begrafenis geweest na een dankdienst voor het leven in de Catharijnekkerk. Haar broer Hein en verschillende tantezeggers spraken warme herinneringen uit aan (tante) Bep. We zongen liederen die ze zelf had uitgekozen, liederen van geloof en vertrouwen. Uit de Bijbel hoorden we woorden uit Psalm 139, over God die ons kent, beter dan wij onszelf kennen, die met ons meegaat, altijd, zelfs over de grens van de dood heen. Op haar verzoek sloten we af met de zegen van Sint Patrick met daarin de woorden: "De Heer zal onder je zijn om je op te vangen als je dreigt te vallen. De Heer zal in je zijn om je te troosten als je verdrietig bent ... De Heer zal boven je zijn om je te zegenen. Moge God zich over je ontfermen, nu en altijd." In dat geloof hebben we afscheid van haar genomen en haar toevertrouwd aan God.

Ds. Eibert Kok

Wij gedenken Trijntje Johanna Marree-van der Vliet

Op 9 september is zij overleden op de leeftijd van 90 jaar. Truus van der Vliet werd op 6 juli 1932 geboren. Ze was de jongste, een nakomertje, in het gezin Van der Vliet aan het Asylplein. Haar broers en zus waren een stuk ouder. Toen ze vijf jaar oud was overleed haar vader. Dat verlies van haar vader, en voor haar moeder het verlies van haar man, heeft een stempel gedrukt op het gezin. Voor haar moeder was het fijn dat zij er was als jongste kind, dat gaf doel en zin en invulling aan haar leven na het verlies van haar man. De band tussen haar en haar moeder is mede daardoor heel hecht geworden en gebleven totdat haar moeder op hoge leeftijd overleed. Als kind maakte Truus de oorlogsjaren mee en dat was een angstige tijd. De ene broer moest aan het werk in Duitsland, de andere dook onder. Je wist niets van elkaar en moest maar afwachten of je elkaar ooit terug zou zien. Truus ging naar de HBS, maar helaas moest ze van school af, omdat het niet te betalen was. Het was in die HBS-tijd dat Truus en Barend Marree elkaar leerden kennen. In augustus 1956 zijn ze getrouwd. Hun eerste woonadres samen was in de Voorstraat, een kamer in Hotel De Nymph. Vanwege de woningnood waren woningen schaars. Maar Barend kon aan het werk in Rockanje. Daarbij was een woning beschikbaar. Maar toen hij eind jaren 50 van werkplek veranderde, moest de woning ook weer verlaten worden en tijdelijk woonruimte gevonden worden. Al snel zijn ze toen verhuisd naar haar ouderlijk huis aan het Asylplein, en daar heeft ze ook de rest van haar leven met veel plezier gewoond. Vier kinderen heeft ze samen met Barend met veel liefde opgevoed. Truus had een groot artistiek gevoel. Ze leerde de Japanse bloemschikunst ikebana kennen en werd daarin een meester. Jarenlang heeft ze allerlei cursussen gegeven. Eind vorig jaar verhuisde ze met haar man naar De Herbergier in Hellevoetsluis. In januari overleed haar man Barend. Vrijdag 9 september is er een einde aan haar leven gekomen, een vol en rijk leven.

Op vrijdag 16 september is haar begrafenis geweest na een dankdienst in de Catharijnekkerk. De kinderen hebben liefdevolle herinneringen aan hun (schoon)moeder gedeeld. We zongen liederen en hoorden Bijbelteksten die ze zelf had uitgekozen. Daarin klonk iets door van haar vertrouwen. In dat geloof hebben we haar toevertrouwd aan de Eeuwige.

Ds. Eibert Kok

Museumbezoek verplaatst naar 19 november

Omdat het geplande museumbezoek op 24 september niet kon door gaan hebben wij een nieuwe datum gepland.

Op zaterdag 19 november willen wij een nieuwe poging wagen om met een aantal gemeenteleden een museum te bezoeken. Wij denken aan bijvoorbeeld Museum Prinsenhof in Delft, Museum Lakenhal in Leiden of misschien wel het Stedelijke Museum in Schiedam. Afhankelijk van de op dat moment gehouden tentoonstelling zullen wij een keuze maken. Indien mogelijk willen wij het museum bezoeken met een gids. Het tijdstip van vertrek zal later aan de deelnemers bekend worden gemaakt.

Om de kosten zo laag mogelijk te houden gaan we met eigen vervoer. Graag vermelden bij uw aanmelding als u wilt rijden. Voor meer informatie en aanmeldingen kunt u terecht bij Riet van Toor en Alina van Meggelen.

Opgave kan per mail: r.v.toor@hotmail.com of per telefoon 06-4461 2867. Wij zien uit naar uw aanmelding.

Riet en Alina

Van de kerkrentmeesters

Muziek Bevrijdt

Op 17 september repeteerden tijdens een inspirerende studiedag onder leiding van dirigente Annemarie van Bragt en cantor Rinus Verhage, Christelijk Gemengd Koor Canticum Novum uit Rozenburg en onze Sint-Catharijne Cantorij voor Muziek Bevrijdt.

Dit is een avondvullend programma met als thema's Bevrijding en Vrijheid dat op zaterdagavond 29 oktober aanstaande door koor, cantorij en (een onderdeel van) Libertatis Primitiae wordt verzorgd.

Op deze avond wordt u meegenomen naar onder meer de tijd van de Tachtigjarige Oorlog. Er zal prachtige muziek te horen zijn, zoals Psalmen in zetting van Jan Pieterszoon Sweelinck. Het concert begint om 20.00 uur (kerk open vanaf 19.30 uur) en de toegang is gratis.

Kerkblad

Voor wie in 2022 nog geen 15 euro (postabonnees: 30 euro in verband met portokosten) als jaarbijdrage in de kosten van het kerkblad (Open Venster) heeft overgemaakt, bij deze het vriendelijke verzoek aan u om dat alsnog te doen op bankrekeningnummer NL 35 INGB 0004 3205 46 ten name van Protestantse gemeente Brielle. Graag bij de omschrijving Kerkblad vermelden. Op deze manier zorgen wij er met elkaar voor dat het kerkblad (zoveel mogelijk) kostendekkend is.

Energie

College van kerkrentmeesters en kerkenraad hebben zich bezonnen op maatregelen om de kosten voor gebruik van gas en elektriciteit in kerk en consistorie voor onze kerkgemeenschap betaalbaar te houden.

Besloten is dat we in het komende winterseizoen voorlopig de

warmtestralers in de kerk tijdens eredienst en Vespers niet zullen aanzetten, behalve bij een temperatuur onder 5 graden Celsius. Dit betekent dat wij u moeten adviseren om tijdens eredienst en Vespers warme kleding te dragen. En om bovendien eventueel uw jas aan te houden.

Wij hopen dat deze maatregel van tijdelijke aard zal kunnen zijn. Bij huwelijksvoltrekkingen en uitvaarten in de kerk wordt naast de huurprijs berekend een toeslag voor energiegebruik die steeds gebaseerd zal worden op de dan actuele energieprijzen..

Najaarsactie

Wij zijn bezig met de voorbereidingen van de financiële Najaarsactie. Daarover kunt u binnenkort een brief verwachten.

Gastgezinnen gezocht voor jeugdkoor uit Kiev

Het Jeugdkoor Dzvinochok uit Kiev geeft op zaterdag 5 november evenals in 2019 weer een concert in de Sint-Catharijnekkerk. De vorige keer trok het koor, dat bestaat uit 40 jongens en meisjes tussen 12 en 17 jaar, een volle kerk.

Nu wordt onder de naam 'Oekraïne zingt voor Oekraïne' een benefietconcertreis door Nederland gemaakt. Met hun begeleiders geven de jongeren in verschillende plaatsen benefietconcerten voor hun gevluchte landgenoten en als dank voor de hulp die Nederland biedt.

Van 3 tot 6 november zijn ze in Brielle

De organisatie is op zoek naar gastgezinnen. Een overnachting, een ontbijt en een lunchpakketje voor onderweg is alles wat ze nodig hebben. Ze vertrekken na het ontbijt en komen 's avonds na de concerten weer terug. De warme maaltijden worden verzorgd door de ontvangende organisatie. De opbrengst van de concerten - er wordt in Brielle geen entree geheven maar een vrije gift is uiteraard welkom - komt ten goede aan de wederopbouw van het cultureel erfgoed in Kiev, waaronder scholing, lesmateriaal en begeleiding.

Wie op 5 november eventueel verhinderd is, kan op vrijdag 4

november naar het concert van Jeugdkoor Dzvinochok met medewerking van Laurens Vocaal onder leiding van Wiecher Mandemaker en Hayo Boerema in de Laurenskerk in Rotterdam. Op 3 november vindt in Spijkenisse een concert plaats met medewerking van het Randstedelijk Mannenkoor.

Gastgezinnen wordt gevraagd zo snel mogelijk telefonisch contact op te nemen met Carla Gevers (06 5187 8657) of per e-mail: c.rabbers.gevers@gmail.com.

Van de kerkenraad

Organisatie kerkenraad

In het vorig kerkblad werd uitgebreid verslag gedaan van de organisatieaanpassing van de kerkenraad. Voorheen bestond de grote kerkenraad uit de voorzitter, voorganger, scriba en drie leden uit het College van Diakenen, uit het College van Kerkrentmeesters en uit de Pastorale raad. Dat is in de nieuwe situatie een kerkenraad met alleen een voorzitter kerkenraad, voorganger, scriba en de voorzitters van de colleges en de werkgroepen pastoraat, eredienst en jeugd.

Ook is afgesproken dat we het verminderen van ambtsdragers via natuurlijk verloop willen bereiken. Donderdag 22 september hielden we onze eerste vergadering. Met meer leden dan alleen de voorzitters want alle ambtsdragers zijn gewoon elke kerkenraadsvergadering welkom en praten ook volop mee. Ontvangen ook alle verslagen, nota's en beleidsvoorstellen. Maar maken vanaf dit seizoen zelf de keuze of ze wel of niet de vergaderingen bij willen wonen.

Vacatures

We hebben deze zomer enorm moeten zoeken naar gemeenteleden die de vacatures in de kerkenraad wilden invullen

Uiteindelijk bleven er nog twee open staan: preekvoorzieners en secretaris van het college van kerkrentmeesters. We zijn blij dat ook voor deze twee taken gemeenteleden hun hand opstaken. Ies Dekker neemt vanaf november het secretariaat van de kerkrentmeesters voor zijn rekening. Willem Meijboom gaat, naast onder meer zijn diaconaal werk, aan de slag om het preekrooster in te vullen.

Beleidsplan

Twee jaar geleden heeft de kerkenraad een beleidsplan opgesteld. In het gemeenteberaad van 2 juni jl. hebben wij daarover uitgebreid gesproken. In het afgelopen jaar hebben uit dat beleidsplan drie speerpunten de aandacht gekregen, te weten het diaconaal inloophuis, bijzondere diensten en jeugd en jonge gezinnen. Op al deze drie onderwerpen zijn duidelijk vorderingen gemaakt, maar deze zijn zeker nog niet afgerond. Zij blijven ook dit jaar de volle aandacht vragen. Er is daarom voor het huidige jaar maar één extra aandachtspunt toegevoegd, namelijk communicatie.

Cursus uitvaartdienst leiden

Het komt wel eens voor dat er in korte tijd meerdere uitvaarten zijn. Natuurlijk wordt er dan door onze voorganger veel zorg en nazorg besteed aan de familie en de uitvaartdienst.

Ander (bezoek-)werk wordt dan soms even opzij geschoven. Dat is niet altijd wenselijk. Vandaar dat er de behoefte is om te kunnen terug vallen op iemand die dezelfde zorg en nazorg kan verlenen en tevens een uitvaartdienst kan leiden.

Door de Protestantse Kerk Nederland wordt hiervoor een training aangeboden op twee locaties in den lande. Omdat die niet echt in de buurt zijn willen we, samen met onze buurgemeentes onderzoeken of we die cursus naar onze regio kunnen halen.

Zou u zo'n cursus willen volgen? Geef dat dan aan ons door via scriba@protestantsegemeentebrielle.nl.

Opgave kan tot 22 oktober.

Informatie over de cursus kunt u vinden op www.protestantsekerk.nl/training/leiden-van-uitvaartdiensten-door-gemeenteleden.

De kerkenraad vergadert weer op donderdag 24 november.

Slotakkoord Culturele Commissie Sint-Catharijne

Er resten nog twee prachtige muzikale hoogstandjes van het uitgebreide concertprogramma tijdens het 40-jarig jubileumjaar 2022.

Gospel en soul

Zaterdag 8 oktober - 16.00 uur
Het roemruchte Elijah Gospel & Soul Choir uit Alphen aan den Rijn
Trea Kuijsten, dirigent

Govert van der Kolm, piano
Gospel koormuziek en Piano
Entree, uw gift!

De organisatie is in handen van de Stichting Brielle Blues en de Culturele Commissie Sint-Catharijne.

Orgel-improvisatieconcours

Zaterdag 22 oktober - 14.00 uur
Het orgel-improvisatieconcours voor studenten.

Entree, € 8,-

Jury: Petra Veenswijk, Geerten van de Wetering en Geerten Liefding.

Vijf studenten spelen en improviseren allen over:

- 'Ein feste Burg ist unser Gott ...'
- Een improvisatie over het schilderij van de Brielse schilder Piet Middelhoek 'Er zij Licht ...' Genesis 1: 3

- Een Postludium, in de geest van het Kam-orgel in de Sint-Catharijnekerk

Het concours duurt tot ongeveer 21.00 uur. In de avond verzorgen de juryleden ieder een kort concert.

Leerhuisavond 'Wat maakt het leven de moeite waard?'

Als dit nummer van het kerkblad verschijnt, is de eerste leerhuisavond geweest. Dick Gaasbeek, bestuurslid van werkgroep PAIS Rotterdam, en ds. Marijke van Selm uit Oostvoorne namen de bezoekers mee in het thema 'Mensen, rechten en het Heilige Land'.

De komende leerhuisavond is op donderdagavond 3 november.

'Wat maakt het leven de moeite waard?' Als je die vraag stelt aan ouderen die permanent op zorg zijn aangewezen, komen er soms verrassende antwoorden uit de bus. Veel ouderen met ernstige fysieke

beperkingen of dementie ervaren hun leven tegen de algemene verwachting in, nog steeds als waardevol. Waar zit hem dat in? Ds. Peterjan van der Wal, die ruim twintig jaar verbonden was als geestelijk verzorger aan verpleeghuis het Zonnehuis Vlaardingen, deed daar promotieonderzoek naar. Hij sprak met ouderen zelf. Naast de inzichten die hem dit gegeven heeft, horen en zien we iets terug van hun levensverhaal. Er is ruimte om daarover met elkaar in gesprek te gaan.

Inleider is ds. Peterjan van der Wal uit Rockanje.

Plaats: Dorpskerk Oostvoorne, Kerkplein 1, 3233 AR Oostvoorne.

Tijd: 20.00 - 21.30 uur

De volgende leerhuisavonden zijn:

- donderdag 3 november, Dorpskerk Oostvoorne, ds. Peterjan van der Wal
- woensdag 30 november, Welkomkerk Rockanje, ds. Eibert Kok
- dinsdag 10 januari, Welkomkerk Rockanje, ds. Piet Schelling
- donderdag 8 februari, Sjoel, Turfkade 16 Brielle, ds. Peterjan van der Wal
- donderdag 9 maart, Dorpskerk Oostvoorne, ds. Eibert Kok

Vrijwilligers getraakteerd op gezellige avond met cabaret

Op vrijdagavond 23 september waren alle vrijwilligers uitgenodigd voor een mooie avond. Verhalenverteller Kees Posthumus en accordeonist Dirk Overbeek brachten de voorstelling 'Alle 7 goed'. Op een actuele, ludieke en soms ontroerende manier kwamen de zeven werken van barmhartigheid voor het voetlicht. Als afsluiting zongen we met Willem Christian Meyboom het vrijwilligerslied. Daarna was er een gezellig samenzijn met een hapje en een drankje.

Startdienst, een goed begin

De startzondag met het thema 'Aan tafel' was een mooi begin van het nieuwe seizoen. Na een gezamenlijk ontbijt was er een feestelijk aangeklede kerkdienst met medewerking van de cantorij en een voor deze gelegenheid samengesteld combo. Na afloop was er koffie met wat lekkers en ging onze gemeenteadviseur Lydia Roosendaal op zoek naar het aanwezige talent.

Kinderneuvendienst

- 2 oktober
- 16 oktober
- 6 november
- 20 november

Kerkdienst Plantage

(vrijdag 18.30 uur)

- 7 oktober Johanneke van Vliet
- 11 november Johanneke van Vliet

Agenda

Oktober

- 8 Concert Elijah Gospel & Soul Choir, 16.00 uur
- 10 Crea-doe-middag, 13.30 - 15.30 uur, Sjoel, Turfkade 16
- 10 Een goed verhaal, 20.00 uur, Sjoel
- 10 Het (Kam-)orgel en kerkmuziek, 20.00 uur, Catharijnekerk
- 10 Groothuisbezoek, 20.00 - 22.00 uur, Sjoel
- 12 Groothuisbezoek, 14.00 - 16.00 uur, Sjoel
- 13 Groothuisbezoek, 14.00 - 16.00 uur, Sjoel
- 13 Alles wat ademt, 20.00 uur, Sint-Catharijnekerk
- 16 Zangdienst, 10.00 uur
- 17 Crea-doe-middag 13.30 - 15.30 uur, Sjoel
- 22 Orgel improvisatie-concours, 14.00 - 21.00 uur, Sint-Catharijnekerk
- 24 Crea-doe-middag, 13.30- 15.30 uur, Sjoel
- 29 Concert 'Muziek bevrijdt', 20.00 uur, Sint-Catharijnekerk
- 31 Crea-doe-middag, 13.30 - 15.30 uur, Sjoel

November

- 2 Allerzielen
- 3 Leerhuis Oostvoorne
- 5 Concert Oekraïens jongenskoor, 19.30 uur, Sint-Catharijnekerk
- 7 Crea-doe-middag, 13.30 - 15.30 uur, Sjoel
- 13 Vespers, 17.00 uur, Sint-Catharijnekerk
- 14 Crea-doe-middag, 13.30- 15.30 uur, Sjoel

Lucas en Koningen

Uit het evangelie van Lucas komt dit jaar de doorgaande lezing. Maar vanaf 16 oktober tot het eind van het kerkelijk jaar (20 november) is er ook een alternatief spoor met lezingen uit 2 Koningen.

Of dat alternatieve spoor veel aan de orde zal komen is nog even de vraag vanwege allerlei andere dingen die de aandacht vragen.

9 oktober

Lucas 17: 11-19

Jesus geneest tien mensen die aan een huidziekte lijden. Een van hen komt terug om Jezus te danken. Hij is een Samaritaan.

16 oktober

Lucas 18: 1-8

De gelijkenis van de onrechtvaardige rechter.

2 Koningen 2: 19-25

De inwoners van Jericho vertellen aan de profeet Elisa dat het water in de stad niet goed is. Nadat Elisa zout in de bron gestrooid heeft, wordt het water zuiver.

23 oktober

Lucas 18: 9-14

De gelijkenis van de farizeeër en de tollenaar.

2 Koningen 4: 8-37

De profeet Elisa vertelt aan een vrouw uit Sunem dat ze een kind zal krijgen. Jaren later sterft het kind. De vrouw gaat naar Elisa, die het kind opwekt uit de dood.

30 oktober

Lucas 19: 1-10

Zacheüs en Jezus ontmoeten elkaar.

2 Koningen 5: 1-19a

Naäman is een bevelhebber in het leger van Aram. Als hij ziek wordt, gaat hij naar de profeet Elisa in de hoop dat die hem beter kan maken.

6 november

Lucas 19: 41-48

Jezus trekt Jeruzalem binnen en jaagt handelaars de tempel uit.

2 Koningen 5: 19b-27

Als hij Naäman genezen heeft wil Elisa geen vergoeding, maar Elisa's knecht probeert toch een beloning te krijgen.

Zangdienst met Credo Singers

Na lange tijd nu toch eindelijk weer een Zangdienst in de Sint-Catharijnekerk in de ochtenddienst. Op zondag 16 oktober zullen de Credo Singers uit H.I. Ambacht meewerken aan de zangdienst. De dirigent van het koor is Johan den Hoedt en Bert Kruis verzorgt de pianobegeleiding. Jan Meuleman is de organist. Dominee Eibert Kok gaat voor in deze dienst. We zien uit naar een mooie ochtenddienst met veel zingen!

Liturgisch bloemschikken

De liturgische bloemschikking op een etagère gevuld met alles wat de aarde ons geeft.

Kerkdiensten Sint-Catharijnekkerk

Kerkdiensten vanuit de Sint-Catharijnekkerk zijn te beluisteren en te bekijken via www.kerkomroep.nl.

Collecten

---

zondag 9 oktober

10.00 uur
ds. Eibert Kok

4e zondag van de herfst
liturgische kleur is groen
dienst van Schrift en Tafel

Werelddiaconaat
Onderhoud

17.00 uur

vespers

---

zondag 16 oktober

10.00 uur
ds. Eibert Kok

5e zondag van de herfst
liturgische kleur is groen
kindernevendienst
zangdienst m.m.v. de Credo Singers

Eredienst
Kerk in Actie
Onderhoud

---

zondag 23 oktober

10.00 uur
ds. Harry Doornbos (Oostvoorne)

6e zondag van de herfst
liturgische kleur is groen

Eredienst
Diaconie
Onderhoud

---

zondag 30 oktober

10.00 uur
mevrouw Anneke Klavers (Zuidland)

7e zondag van de herfst
liturgische kleur is groen

Eredienst
Voedselbank Brielle
Onderhoud

---

zondag 6 november

10.00 uur
ds. Eibert Kok

8e zondag van de herfst
liturgische kleur is groen
kindernevendienst

Eredienst
Kerk in Actie
Onderhoud

---

zondag 13 november

10.00 uur
ds. Eibert Kok

9e zondag van de herfst
liturgische kleur is groen
bijzonder dienst

Eredienst
Kerk in Actie
Onderhoud

17.00 uur

vespers

---

zondag 20 november

10.00 uur
ds. Eibert Kok

laatste zondag kerkelijk jaar
liturgische kleur is wit
kindernevendienst

Eredienst
De Hoop
Onderhoud

Let op!

Tijdens de kerkdiensten is er geen verwarming in de kerk.
Trek iets warmes aan!

Jong Protestant

Jeugd slaapt in de kerk

Het startweekend begon voor de jeugd al op zaterdagavond. Om 19:00 kwamen er 5 jongeren met hun luchtbed, slaapzak en kussen naar de kerk. Nadat de bedden waren opgepompt en opgemaakt was het tijd voor een spel. Peter had een leuke Escape-room gemaakt. 8 koffers moesten opgemaakt worden. De vorige keer werd er door een ander team 1,5 uur over gedaan. Onze tieners hadden iets minder dan 1 uur nodig om de laatste koffer open te maken. Dit kwam door een zeer goede samenwerking en verbanden die gelegd worden.

Na het harde werken was het tijd voor pauze met iets lekkers. De kruidnootjes werden gretig opgegeten. En toen de toren op, we hadden geluk het was droog buiten en wat was iedereen onder de indruk. Al die lichtjes en wat stonden we hoog. De ouders kregen veel foto's en er werd zelfs live gebeld om alles te laten zien. Ook de klokken die we mochten bewonderen op de terugweg naar beneden waren indrukwekkend. Marcel kon ons van alles vertellen en er kwamen steeds meer vragen.

Inmiddels was het kwart voor 12 en tijd voor de film. Lekker op je luchtbed in de kerk op een groot scherm een film kijken doe je ook niet iedere week. Na de film was het tijd om onder de dekens te kruipen, nou ja in de slaapzakken. Om 2 uur ging het licht uit en vanaf half 3 werd

het stil in de kerk. Of ze allemaal gelijk zijn gaan slapen daar zijn de meningen over verdeeld.

Om 7 ging de wekker, alles werd netjes opgeruimd om klaar te zijn voor het ontbijt samen met de gemeente. Als van oud werd de achterste bank onder de toren die ochtend in de dienst bezet door de jeugd. Moe maar voldaan met mooie verhalen en herinneringen gingen we na de dienst naar huis.

Dave, Julia, Inge, Hannah en Sophie bedankt voor de leuke avond. We zien jullie graag bij de volgende activiteit en hopelijk kunnen jullie nog wat meer jongeren er warm voor maken.

Jeugdouderling Jeanette

Op de derde schepingsdag maakte God de bomen, planten en ...gras

God zei: 'Het water onder de hemel moet naar één plaats stromen. Dan komt er droge grond tevoorschijn.' En zo gebeurde het. God noemde de droge grond 'land', en het water noemde hij 'zee'. God zei: 'Er moet van alles groeien op het land. Planten met zaad en bomen met vruchten.' En zo gebeurde het. Op het land kwamen allerlei planten met zaad en allerlei bomen met vruchten. En God zag hoe mooi het was. Toen werd het avond en het werd ochtend. Dat was de derde dag. (Genesis 1: 9-13)

Wat heb je nodig

- Aarde
- Graszaad
- Pantykousjes
- Kartonnen bekertjes
- Wiebeloogjes
- Knutselspullen
- Touw

Zo doe je dat

Maak een graspoppetje van een oude panty, gevuld met aarde en graszaad. Zorg ervoor dat je het graszaad er eerst in doet en daarna de aarde. Vervolgens knoop je de panty dicht en draai je hem om, zodat het graszaad aan het uiteinde van de panty komt en kan gaan groeien. Zet het bolletje vervolgens in een bekertje en maak er een hoofdje van.

En daarna een fijn gesprek

- God zorgt ervoor dat planten groeien. Wat kun jij doen om het haar van jouw poppetje te laten groeien? Wat heb je daarvoor nodig?
- Stel je eens voor dat je erbij stond toen God al het groens liet groeien. Hoe zou dat eruit zien? Hoe zou je dat vinden?
- Hoe vind jij het dat er verschillende seizoenen zijn?

We lezen al zeven jaar uit de Samenleesbijbel maar het bijzondere scheppingsverhaal over De schepping van de hemel en de aarde kwam nog niet aan de beurt. In deze tijd waarin we bijna elke dag horen en lezen dat we zuinig op de aarde moeten zijn, mag toch niet ontbreken hoe het allemaal begon in de Bijbel.

De schepping (delen uit Genesis 1, vers 1 tot en met 23)

In het begin maakte God de hemel en de aarde. De aarde was leeg en verlaten. Overal was water en alles was donker. En er waaide een hevige wind over het water.

De eerste dag

Toen zei God: 'Er moet licht komen.' En er kwam licht. God zag hoe mooi het licht was. Hij scheidde het licht en het donker. Het licht noemde hij 'dag' en het donker 'nacht'. Toen werd het avond en het werd ochtend. Dat was de eerste dag.

De tweede dag

God zei: 'Er moet in het midden van het water een koepel komen om het water te verdelen. En zo gebeurde het. God maakte de koepel. Zo verdeelde hij het water in tweeën; water boven de koepel en water onder de koepel. Die koepel noemde God 'hemel'. Toen werd het avond en het werd ochtend. De tweede dag.

De derde dag

God zei: 'Het water onder de hemel moet naar één plaats stromen. Dan komt er droge grond tevoorschijn. En zo gebeurde het. God noemde de droge grond 'land' en het water 'zee'. God zei: 'Er moet van alles groeien op het land. Planten met zaad en bomen met vruchten. En zo gebeurde het en God zag hoe mooi het was. Toen werd het avond en het werd ochtend. De derde dag.

De vierde dag

God zei: 'Er moeten lichten aan de hemel komen om verschil te maken tussen de dag en de nacht. Die lichten moeten laten zien welk seizoen het is en welke dag en welk jaar. En ze moeten

licht geven op aarde.' En zo gebeurde het. God maakte de twee grote lichten. De zon om overdag te schijnen en de maan om 's nachts te schijnen. God maakte ook sterren. Hij zette de zon en de maan aan de hemel om licht te geven op de aarde. En om het verschil aan te geven tussen dag en nacht en tussen licht en donker. God zag hoe mooi het was. Toen werd het avond en het werd ochtend. De vierde dag.

De vijfde dag

God zei: 'Het water moet vol leven zijn, vol met allerlei dieren. En boven de aarde, in de lucht moeten vogels vliegen. God maakte de grote zeedieren en alle kleine waterdieren. Het water was vol dieren. Hij maakte ook alle soorten vogels. En God zag hoe mooi het was. God zegende de dieren. Hij zei: 'Jullie moeten jongen krijgen. Overal in de zee moeten dieren komen en overal op aarde vogels.' Toen werd het avond en het werd ochtend. Dat was de vijfde dag.

Lees verder in de Samenleesbijbel dat God op de zesde dag mens en dier schiep en uitrustte op de zevende dag.

Zelf doen

Ga de natuur in en maak je eigen kunstwerk

Ga eens de natuur in om te kijken hoe prachtig alles gemaakt is zoals de zee, de bossen en de wolken. Maar ook kleine dingen zoals bladeren in allerlei kleuren, kleine insecten en bloemen. De manier waarop alles gemaakt is lijkt wel op een kunstwerk. Maak zelf ook een kunstwerk met materiaal uit de natuur. Net als sommige kunstenaars dat ook doen. Gebruik stevig papier en gebruik bijvoorbeeld zand als ondergrond en plak daarop takjes, bladeren, zaden, veertjes, schelpen en ander materiaal dat je tegenkomt in de natuur. Als je tevreden bent over het resultaat, stuur ons dan een foto voor op de website of in het kerkblad.

Weetje

De aarde

In de tijd van de Bijbel dachten de mensen dat de aarde plat was en op zuilen steunde. Onder de aarde was er water en een onderwereld waar de doden rustten. Boven de aarde was er een hemelkoepel waar God de zon, maan en sterren aan gehangen had.

OP aARDE

EEN BOERDERIJ MET
ZAAL, ZORG, ZIN & ZON

Energienutraal

Zorgboerderij
Zaalverhuur
Zingeving
Rust & ruimte

Sleepseweg 9
3231 LG Brielle
www.boerderijopaarde.nl
info@boerderijopaarde.nl
0181-760 130

Vandaag besteld, vandaag in huis.

NIEUW

Bij PLUS kun je je boodschappen online bestellen. Dat is al handig. Maar helemaal handig is **PLUS Express**: daarmee heb je je boodschappen 2 uur later al thuis. Of ze staan na 2 uur al klaar bij jouw PLUS.

PLUS

Beleef het verschil.

Plus Bos Reede 36 3232 CZ Brielle

Campania Finest

Specialiteiten uit Campania, Italië

Olijfolie - Wijn - Likeur - Grappa - Honing - Kruiden
Kaas - Salami - Keramiek - Olijfhout - Chocolade -
Nougat - Risotto - Pasta - Sauzen - Koffie

Turfkade 21
Brielle
06-24772647
info@campania-finest.nl

Communicatie met de x-factor...

De communicatiepartner voor groot en klein!

Ontwerp & Dtp | Webdesign | Reclame | Advertentie
Drukwerk | Uitgeverij | Marketing & Strategie
Artwork & illustratie | Tekst & redactie | Fotografie

Bastion
Communicatie Partners

Nauwe Sloopje 1b
3231 BW Brielle
T 0181 417 111
info@bastionx.nl
www.bastionx.nl

Superverse bloemen

maandag op de markt
vrijdag Nobelstraat 18

Zeg het met bloemen

BLOEMETJES & BIJTJES

0181 507083
info@bloemetjesenbijtjes.com

Duurzaamheid; we hebben de aarde in bruikleen

Een kerkblad met het thema duurzaamheid. Een actueel onderwerp zou je zeggen. Maar hoe lang zijn we daar al mee bezig? Vijftig jaar geleden was er vanuit de landelijke kerk al aandacht voor. Er werd gesproken over rentmeesterschap en eerbied voor de schepping. Ook plaatselijk is er de nodige aandacht voor geweest. In 2005 werden in het kader van het Winterwerk drie avonden georganiseerd met als titel: 'Land- en tuinbouw en de kerk'. Zo'n tien jaar geleden ging het over voedselverspilling met voorbeelden uit de supermarkt.

Wat doen we zelf

Wat hebben we er zelf eigenlijk aan gedaan in de afgelopen jaren? We hebben 25 gemeenteleden vragen toegestuurd over energieverbruik, voedsel en reizen. Tien van hen nemen nog aan het arbeidsproces deel. We noemen hen de junioren. De groep 70-80-jarigen wordt aangeduid met de senioren. Zestig procent reageerde met een al dan niet uitgebreid antwoord.

Het wordt te veel om alle facetten in dit kerkblad te behandelen. We beperken ons nu tot de vragen over voedsel. In het volgende nummer behandelen we Energieverbruik en Reizen.

Aan tafel

Hoe koop je in de supermarkt? Laat je je verleiden om artikelen te kopen die je niet nodig hebt? Gooi je wel eens voedsel weg? Koop je ook biologische producten? Ben je in de afgelopen tijd minder vlees gaan eten? Opvallend vaak wordt er gezegd dat er

2005 Na twee avonden met uitleg over biologische tuinbouw onder leiding van ds. Erica Scheenstra en Wim Doorduyn bezocht de groep belangstellenden de biologische kwekerij van Frank de Koning. Daarna werd er ook nog een bezoek gebracht aan tuinderij Vers.

boodschappen gedaan wordt met een briefje. En daar houdt men zich dan ook aan. Eén keer per week naar de supermarkt. En dan niet met een lege maag. Een andere manier is de boodschappen thuis laten bezorgen. Dan koop je ook geen dingen die je niet nodig hebt. En een enkeling geeft aan weleens buiten het briefje om iets extra's te kopen en noemt dat een luxe product.

Vuilnisemmer

In principe wordt er weinig weggegooid. Een enkele keer worden restjes uit de koelkast genoemd die er te lang in gelegen hebben. Of fruit dat te lang is blijven liggen. Bruikbare restanten worden ingevroren. En de hoeveelheden die nodig zijn voor de maaltijd worden ook wel afgewogen voordat ze de pan in gaan.

Biologisch

Biologische producten blijken nog wel wat terrein te kunnen winnen. Als ze in de aanbieding zijn worden ze door sommigen gekocht. Biologisch is niet per definitie duurder zegt een ander. Een enkeling koopt onbespoten groente bij de boer. En er zijn ook nog mensen die zelf groente en fruit kweken in hun tuin. Dat doen ze voor eigen gebruik maar er wordt ook van weggeven.

Gewoonte veranderen

Als er in het gezin iemand is met een

darmziekte ga je meer vanuit de basis koken, minder bewerkte en gepaneerde producten. En het hele gezin voelt zich er beter bij.

Oog voor de oorsprong

Belangrijk is wel dat de boer, de tuinder en de visser een eerlijke prijs voor hun product krijgen. Een logisch gevolg van de stijgende kosten voor energie is dat groente, fruit en vis ook duurder wordt. Dat moet betaald worden door de klant.

Vlees

De meesten eten nog wel vlees maar duidelijk minder. Daarvoor in de plaats vaker dan voorheen vis en vleesvervangers. Senioren constateren dat je bij het ouder worden minder vlees nodig hebt. De porties worden kleiner. Opgemerkt wordt dat verse vis helaas erg duur is.

Tenslotte

We hebben de aarde in bruikleen. Probeer door goede zorg terug te geven wat je gebruikt. Eet groente en fruit van het seizoen. Bijvoorbeeld, eet geen aardbeien in december. Laten we minder kritisch zijn op onze producten. Een plekje maakt de appel niet rot maar dan moet je het wel op tijd verwijderen.

MOERLAND NOTARIS

ESTATE-PLANNER • AGRARISCH SPECIALIST

- Op maat gesneden notariële dienstverlening & estateplanning
- Testamenten, samelevingscontracten en huwelijksvoorwaarden
- Integrale behandeling van nalatenschappen
- Oprichting, statutenwijzigingen, aandelenoverdracht, fusies, splitsingen voor BV's
- Alle onroerend goed transacties
- Oprichting en statutenwijzigingen Verenigingen en Stichtingen
- Leveringen, hypotheeken, splitsingen, erfpacht, opstal, schepen

Kosteloos 1e adviesgesprek (max. 1/2 uur)

Maerland nz 48-49 3231 CG Brielle
Postbus 42 3230 AA Brielle
T +31 (0) 181 41 23 44
F +31 (0) 181 41 28 19
E info@moerlandnotaris.nl

www.moerlandnotaris.nl

Vrienden van de Sint-Catharijnekerk

Nee, deze trui is niet te koop bij de Vrienden. Wat we wel doen is o.a. het verzorgen van de glazen toegangsdeuren, nieuwe LED verlichting in de kerk, vernieuwing van de informatiezuil, bijdrage aan de restauratie van het Coppelstockraam. Helpt u ook mee? Aanmelden kan via de website. www.vriendencatharijne.nl

Dé sleutel tot uw nieuwe thuis!

- ✓ Woningaanbod
- ✓ Huuraanbod
- ✓ Agrarisch aanbod
- ✓ Bedrijfsaanbod
- ✓ Taxaties

Ambachtelijk en vakkundig inlijstwerk

Voor het inlijsten van:

- foto's
- schilderijen
- litho's
- borduurwerk
- zeefdrukken
- posters etc

Tevens originele oude gravures en schoonmaken van schilderijen

Voorstraat 64
3231 BJ Brielle
0181 412083
www.janbazen.nl

AL MEER DAN 60 JAAR

Hij had geen tijd voor een vrouw

Aan het eind van de Voorstraat had Piet van Veen zijn bakkerij. Hij werkte zich een slag in de rondte. Zoals dat gaat bij bakkers, vroeg op om brood te bakken. Toen zijn vader op zijn 58e jaar overleed kwam Piet er alleen voor te staan. Hij was nog maar 22 jaar en naast het bakken van brood en banket kreeg hij ook al het andere werk te doen, onder andere de administratie. Zijn moeder, die aan de overkant woonde, stond in de winkel. Een zwager van Piet zei dat hij een vrouw moest gaan zoeken. Piet was toen al achterin de twintig. Maar hij had geen tijd voor een vrouw. Zijn zwager wist wel een mooi en lief meisje voor hem. Ze woonde in Sliedrecht. Dat was een probleem want daar reisde je niet zomaar even naar toe op een zaterdagavond. Hij schreef haar een brief. Dat leidde toch tot een bezoek. Maar toen hij er net was werd Teunie weggeroepen voor een bevalling. Ze was kraamverzorgster en kon onverwacht opgehaald worden. Haar ouders hadden nog geen telefoon en daarom werd ze gehaald als ze aan het werk moest. Ze werkte voornamelijk in Sliedrecht en Papendrecht.

Bij de eerste ontmoeting zat Piet dus bij de vader en moeder van Teunie en zag hij haar maar even. Dat leidde toch wel tot een volgende afspraak. Het klikte en ze kregen verkering. Al na een jaar trouwden ze. Achter de bakkerswinkel was er woonruimte voor het kersverse paar.

Van kraamverzorgster tot bakkersvrouw

Voor Teunie was dat wel even een overgang. Ze heeft als kraamverzorgster in totaal 104 gezinnen gewerkt. En in die tijd was dat nog tien dagen want de kraamvrouw moest vier dagen op bed blijven liggen. Nu werd ze bakkersvrouw in een heel nieuwe omgeving. Ze zette zich volledig in bij deze nieuwe rol.

Twee dochters werden geboren. Voor de meisjes was er geen ruimte om buiten te spelen. Daarom kochten ze een caravan op de Rondeweibos in Rockanje waar ze de weekends doorbrachten. Menig familielid paste daar op andere dagen graag op de kinderen.

Met enthousiasme vertellen ze over alle activiteiten die zich naast het dagelijkse werk voordeden in de winkel. De Kerst- en Paastijd, marsepein, paaseieren maken, Moederdag. Kleuters die met de klas in de bakkerij kwamen kijken. Er zijn zelfs opnamen voor de TV gemaakt voor het programma Klokhuis over Nachtwerk. Alles super schoon in de bakkerij en de winkel, iedereen

een keurig schort voor. Uren werd er gefilmd. Helaas werd het nooit uitgezonden want op de schorten stond de naam van de bakkerij en dat was reclame.

Dertig jaar geleden kwam er iemand die gehoord had dat de bakkerij te koop zou komen. Piet en Teunie wisten daar zelf nog niets van maar het bracht ze wel op een idee want de gezondheid van Piet was niet zo goed. Ze dachten er een paar jaar over na om te stoppen en maakten gebruik van het aanbod. Piet bleef nog wel een paar jaar meewerken, 's morgens van 7-11 uur was een makkie. Ze waren ondertussen verhuisd naar Meeuwenoord. Bakken is nog steeds zijn grote hobby. Tijdens wijkbijeenkomsten van de binnenstad is er steevast boterkoek van Piet van Veen. Piet bakt voor anderen want zelf mag hij er niet veel van gebruiken.

Feest

Op 29 augustus jongstleden waren ze vijftig jaar getrouwd. Ze vierden het met familie en vrienden op 28 augustus op een boot van Fortuna. En de volgende dag zijn ze met de kinderen uit eten geweest.

Feest vieren met een boottocht was al gewoonte geworden want dat deden ze ook bij hun koperen en zilveren huwelijk. Helaas kon een weekend met de kinderen en vier kleinkinderen niet doorgaan want ze tobden allebei met de gezondheid. De toekomst is onzeker maar ze blijven positief. Het is bijzonder dat ze dit gouden huwelijksfeest hebben kunnen vieren. "We zijn nog steeds samen en daar zijn we dankbaar voor."

We feliciteren hen namens de hele gemeente en wensen hen toe dat ze nog lang elkaars steun en toeverlaat mogen blijven.

Trudy Morgenstern

Lekker eten?

't Voorhuys heeft het voor u!

- belegde broodjes
- partyschalen
- cadeaupakketten

Vraag het aan Kirsten van Jole
voorhuys1@hotmail.nl
www.kaashandelveerhuys.nl

AANNEMINGSBEDRIJF ldvandijk.nl
VD L.D. van DIJK BV BRIELLE 06-44110026
WERKPLAATS (0181) 416506 — MAARLAND ZUIDZIJDE 43 —

GREVENSTUK SCHILDERSBEDRIJF

Voor al uw
schilder-, behang- en glaswerk
staan wij tot uw beschikking met een
**goed advies, service
en vakwerk**

www.grevenstukschildersbedrijf.nl
info@grevenstukschildersbedrijf.nl

Dalweg 30a • 3233 KK Oostvoorne • (0181) 415577

AMBIANCE BLOEMBINDERIJ

Voor al uw bloemwensen

Reede 38, Brielle
tel: 0181-412322
fax: 0181-472334
maandagochtend gesloten

PROFILE Van Oudenaarden DE FIETSSPECIALIST

...daar mag je méér van verwachten!

Meer dan 1000m² fietsplezier onder 1 dak!

Gratis E-bikes testen

Professionele werkplaats

5 dagen per week geopend

Volg ons ook op:

Profile van Oudenaarden | 't Woud 4 | 3232 LN Brielle
0181-413351 | www.profilenvanoudenaarden.nl

meer dan 1000 m²
tuinplezier in
vriendelijke omgeving

Alles voor binnen & buiten

TUINCENTRUM VAN DEEL NIEUW
BENTHEIJ 24, NIJHOF DE JAARDI

Wij leveren alles op het gebied van
tuinplanten • kamerplanten • ruitbloemen
sterkstruik • tuinhout • potterij • woon
keukenartikelen • rechtekoffie.

www.facebook.com/tuincentrumvandenbergh

Tuincentrum - Meentelstraat M. van den Berg
Hogeweg 2, 3232 LD Vierspoelders • Tel. (0181) 41 21 79 • Fax (0181) 41 25 04
info@tuincentrumvandenbergh.nl • www.tuincentrumvandenbergh.nl
Openingstijden: ma-wr 9.30 - 17.30 uur, zaterdag 9.30 - 17.00 uur.

Jij mag alles zijn

Dit boek van Griet op de Beeck is voor kinderen en volwassenen. Het gaat over Lexi, van wie de moeder depressief is. Lexi wil het graag oplossen. Als mama naar het ziekenhuis moet, denkt Lexi dat dit haar schuld is. Het boek is confronterend, ontroerend maar ook hoopgevend. Lexi vindt overal mogelijkheden en levensvreugde. Het overkomt zoveel mensen, het mag wel wat meer de taboesfeer uit. De prachtige tekeningen zijn van Linde Faas.

Hagenpreek in zomerse sferen

Op zondag 21 augustus vierden we de morgendienst in de tuin van Op Aarde.

Inleveren kopij

Kopij inleveren voor **28 oktober** 12.00 uur: onskerkblad@protestantsegemeentebrielle.nl. U kunt de kopij ook brengen naar Tine Wolters-Lobs, Voorstraat 164. Het nieuwe kerkblad komt uit op **10 november**. Voor foto's: Joost de Koning, (0181) 416043.

Bedankt

Ik was aangenaam verrast dat ik zondag 4 september de bloemen van de kerk kreeg. Uit het zicht, maar niet uit het hart.

Hans Leeflang

Overweldigend was het aantal kaarten en berichtjes tijdens mijn verblijf in het ziekenhuis. Heel veel dank, het heeft me goed gedaan!

Riet Groenewegen

Wim en ik willen bedanken voor het prachtige bloemenboekje dat wij ter gelegenheid van ons 50-jarig huwelijk van de kerk ontvingen. Ook voor de felicitaties in de vorm van een kaart, telefoontje of anderszins, hartelijk dank.

Wim en Coby van Ommeren

Wij waren blij verrast toen we op zondag 14 augustus de bloemen uit de kerk kregen. Heel hartelijk dank daarvoor.

Douwe en Lilian de Wagt

Graag willen wij u bedanken voor de mooie bloemen die wij ontvingen in deze moeilijke tijd. Ook willen wij heel veel mensen bedanken voor de kaarten voor ons 50-jarig huwelijk en de operatie van Teunie.

Piet en Teunie van Veen

Redactie

Jeannette Klein, Trudy Morgenstern, Tine Wolters-Lobs, Voorstraat 164 en ds. Eibert Kok.

De eindredactie valt onder de verantwoordelijkheid van de kerkenraad. De redactie behoudt zich het recht voor aangeleverde kopij in te korten of niet te plaatsen.

Kopijadres: onskerkblad@protestantsegemeentebrielle.nl

Site: www.protestantsegemeentebrielle.nl

Fotograaf kerkelijke activiteiten

Joost de Koning, tel. 416043

Verspreiding kerkblad

Maartje van Rij, tel. 416714

Verschijnt negen keer per jaar;

abonnement 15 euro overmaken op

rekening NL35 INGB 0004 3205 46

Protestantse Gemeente Brielle

Sint-Catharijnekerk

Sint Catharijnehof 1, 3231 XS, tel. 412232

Ds. Eibert Kok, tel. 06-10724685

eibertkok@hotmail.nl

Facebook: Protestantse Gemeente Brielle

Instagram: [pgbrielle](https://www.instagram.com/pgbrielle)

Kerkenraad

Wim Littooi (voorzitter)

Theun Klein (scriba)

onzescriba@protestantsegemeentebrielle.nl

Kerkelijk bureau

Consistorie Sint-Catharijnekerk

kerkelijkbureau@protestantsegemeentebrielle.nl. Voor een afspraak contact opne-

men met Iep Prins-Nowee, tel. 418666

Kerkrentmeesters

[penningmeester@](mailto:penningmeester@protestantsegemeentebrielle.nl)

protestantsegemeentebrielle.nl

bankrek. NL35 INGB 0004 3205 46

Diaconale raad

admidiaconie@protestantsegemeentebrielle.nl

bankrek. NL32 RABO 0365 4804 44

Koster kerk

Ina van Veen-Appelmeel,

tel. 06-34690662

koster@protestantsegemeentebrielle.nl

Verhuur kerk en Sjoel

Theun Klein, tel. 314982

verhuur@protestantsegemeentebrielle.nl

Sjoel, Turfkade 16,

Marjan Vegter-Snoep, tel. 472829

(conciërge)

Kerkomroep

Cees de Bruin, tel. 414571

Rommelmarkt

Coppelstockstraat 6a

Jaap Stolck, tel. 413809

Onze kerk is nu ook te volgen op:

Protestantse Gemeente Brielle

[pgbrielle](https://www.instagram.com/pgbrielle)

Fysio Friso

www.fysio-friso.nl

0181-779757

Fysiotherapie
Oedeemtherapie
Manuele therapie
Bekkenfysiotherapie
Ademhalings- en ontspanningstherapie
Knie-, heup- en schouder revalidatie
Chronische pijnklachten
Looptraining bij 'etalagebenen'
Neurorevalidatie
COPD training
Valpreventie
Oncofit

Ommeloop 450, 3232 SX Brielle
Muider slotpad 4, 3223 DG Hellevoetsluis

Tandprothetische praktijk
Bob Koetsenruijter
adviesgesprek altijd gratis

Ruggeplein 24 | 3232 AH Brielle
0181 851735 | www.bobkoetsenruijter.nl
(ruime gratis parkeergelegenheid aanwezig)

Toe aan een andere auto?

U koopt bij ons een nieuwe of gebruikte auto van alle merken!

Kijk voor het actuele aanbod op onze website

Vakgarage
Wolters B.V.

Molendijk 44 | 3227 CC Oudenhorn | 0181 469946
www.vakgaragewolters.nl

UITVAARTVERZORGING
KIEVIT

*Uw laatste wensen
in goede handen*

0181-488088

Dag en nacht bereikbaar

www.kievit-uitvaart.nl

UITVAARTCENTRUM KIEVIT
Stoofweg 2, Hellevoetsluis

Burg. Letweg 36
3233 AG Oostvoorne
Tel. 0181-488088

Meidoorn 4
3248 XE Melissant
Tel. 0187-601166